

Jäälin vesien hoito

VYYHTI-työpaja
Pyhäntä
18.11.2013

Birger Ylisaukko-oja
Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

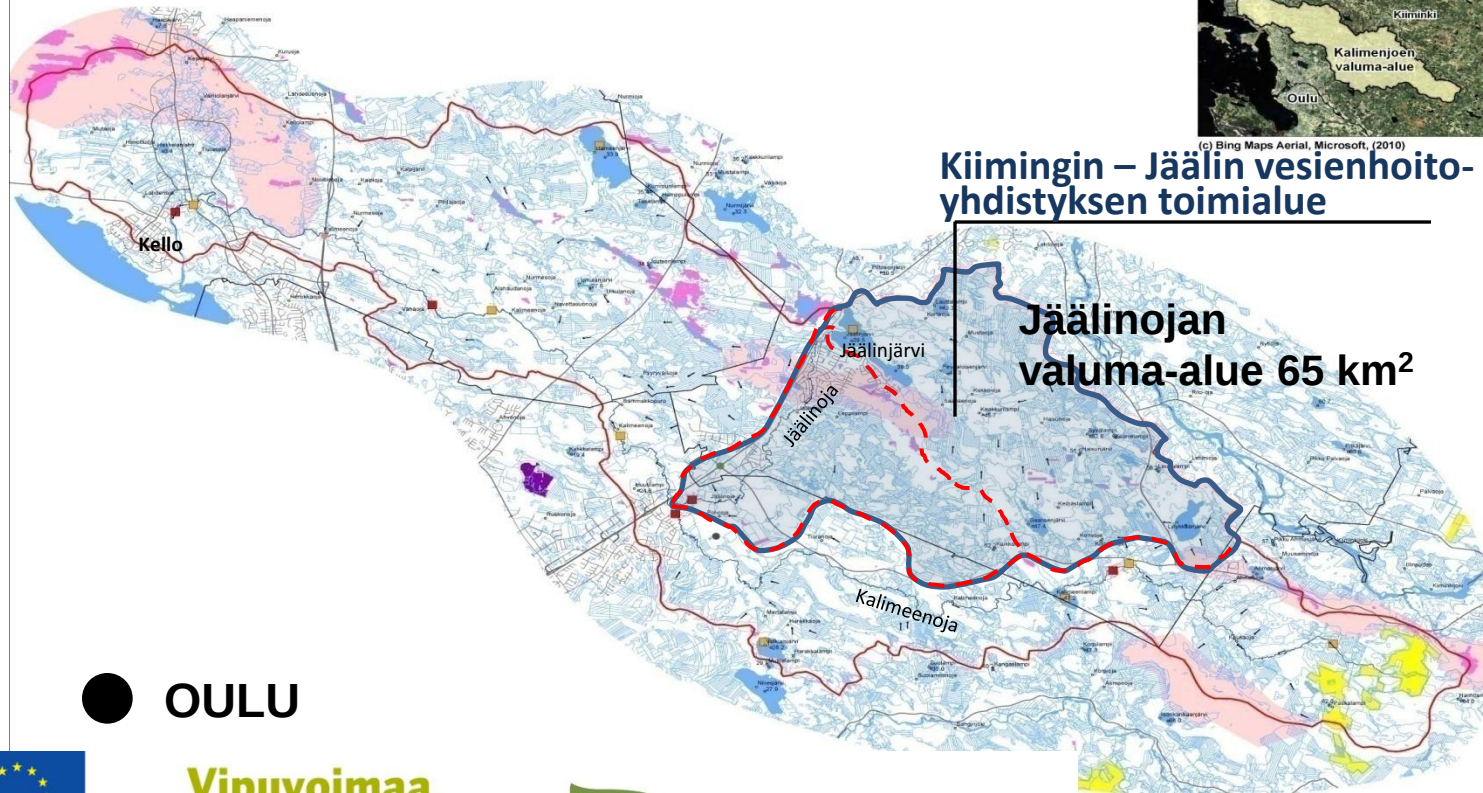

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Monipuolista vesienhoitoa

- Yhdistys perustettu keväällä 2011
- Tavoite: parantaa vesistöjen tilaa toimialueellaan
- Henkilöjäseniä, yhteisöjäseniä, kannatusjäseniä

Kalimenjoen valuma-alue 221 km²

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU

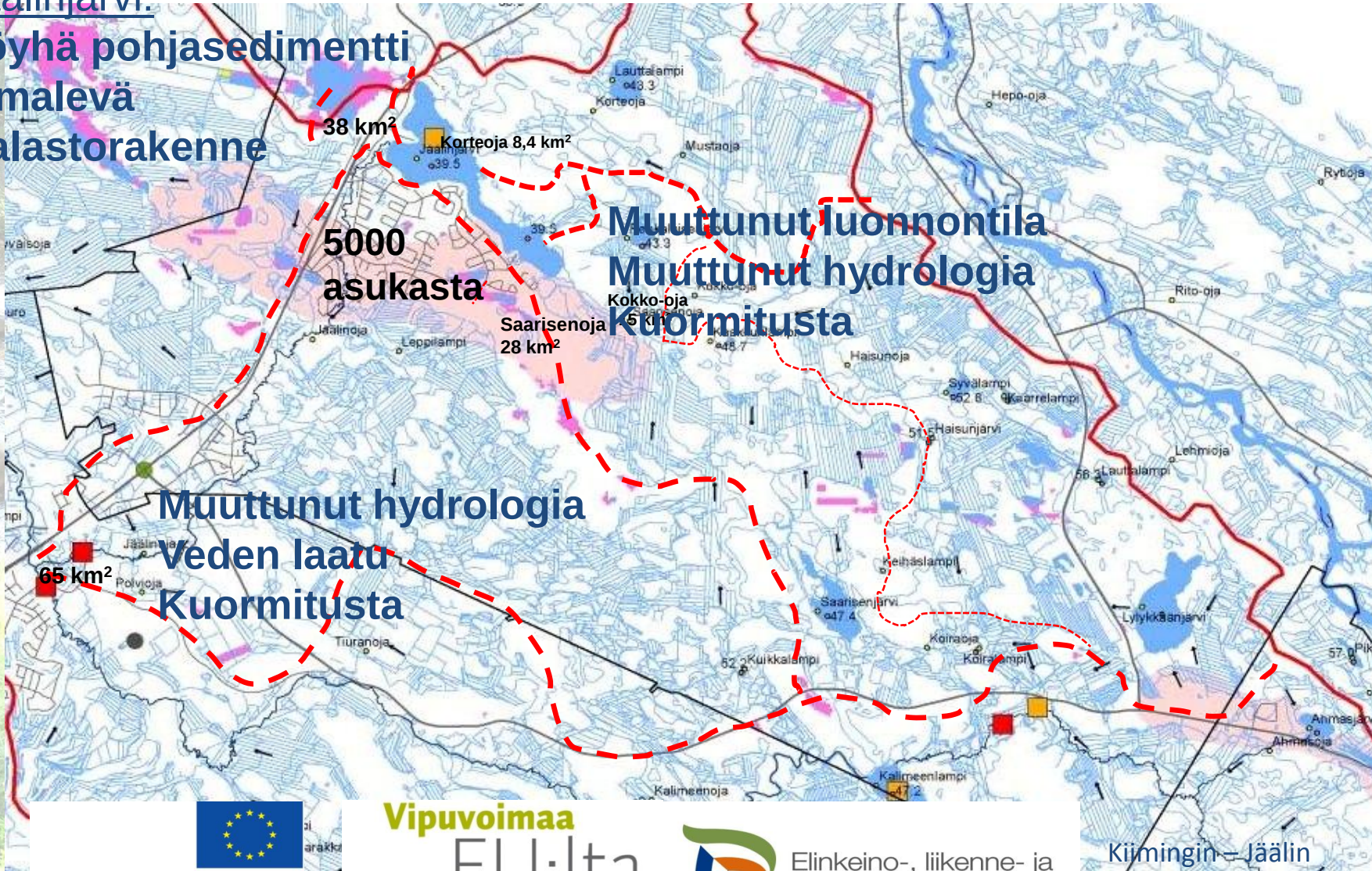
Jäälinojan valuma-alueen osat ja ongelmat

Jäälinjärvi:

Löyhä pohjasedimentti

Limalevä

Kalastorakenne

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kijmingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry
joki kuntoon -projekti

Jäälinjärven pulmat

- ❑ Löyhä pohjasedimentti
 - kiintoainesta valunut vuosikymmeniä
 - kiintoaines = rautasaostumaa
- ❑ Limalevä
 - kiintoaineen mukana ravinteita
 - ranta-alueen kuormitusta
 - sisäinen kuormitus:
 - pohjalle laskeutuneet ravinteet palaavat veteen
 - särkikalat voimistavat ilmiötä
- ❑ Särkikaloja liikaa

Jupinat järjestykseen

- ”Ukkoporukan” keskusteluja
- Asetelman hahmotusta
 - ELY-keskus
 - Kiimingin kunta
 - Metsäkeskus

syksyllä 2010

Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys ry

19.4.2011

Kiimingin – Jäälän vesienhoitotoimikunta

16.6.2011

- ELY-keskus
- Metsäkeskus
- Kiimingin kunta (-> kuntaliitoksen jälkeen Oulu)
- Oulun seudun ympäristötoimi
- Kiimingin jakokunta
- Jäälän asukas yhdistys
- yksittäisiä asiantuntijoita
- (myöhemmin Suomen ympäristökeskus, Kiimingin kalastuskunta Kellon kyläyhdistys)

Euroopan unioni

Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Hihat heilumaan...

Toimintasuunnitelma vuodelle 2011:

- vesitutkimuksia
- Jäälinjärven pohjasedimentin tutkimus
- kalastorakenteen selvitys
- valuma-alueen kosteikkosuunnittelua
- Hoitokalastus
- Diplomityön käynnistys:
*"käsikirjaan" kaikki kuormitustekijät,
kaikki tutkimustieto, kaikki relevantit
kunnostusmenetelmät*

Yhteistyösopimus: Yhdistys / Kiimingin kunta / ELY-keskus

- Kunta 30 000 eur
- ELY-keskus 5000 eur + koekalastus
- Yhdistys: talkootöitä

Euroopan unioni

Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa

EU:lta

2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälin
vesienhoitoyhdistys ry

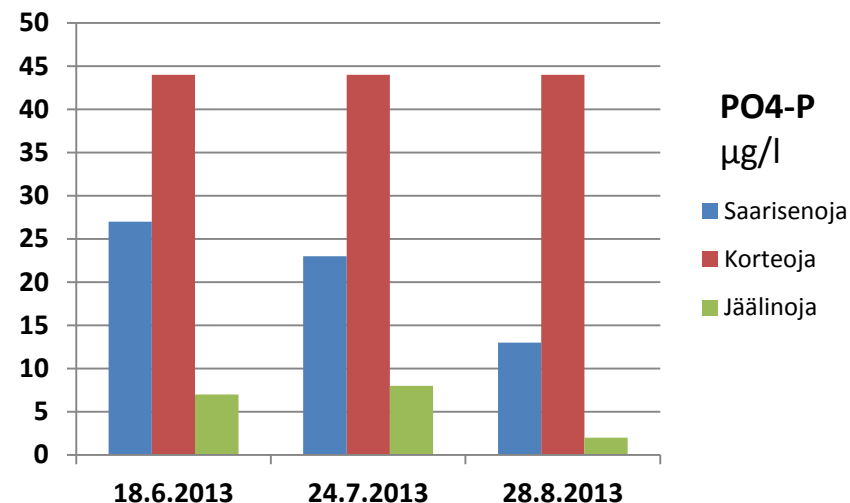
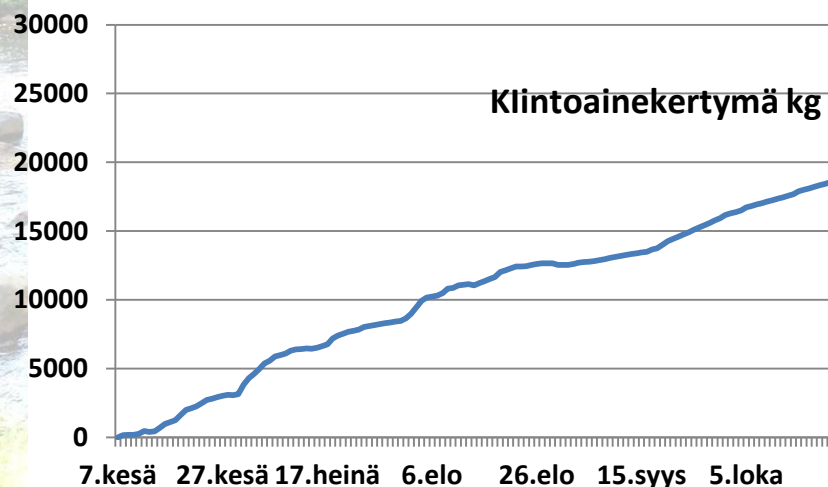
Tutkimalla faktaa

- ❑ Kaisa Savolaisen diplomityö 2012: *"Muuttuneen vesistön kokonaisvaltainen kunnostus – esimerkkinä Jäälinojan vesistö"*
- ❑ Vesianalyysit ja jatkuva taseiden laskenta
- ❑ Arvottamistutkimus Jäälin ja Kellon välillä (Kalimenjoki)
- ❑ Allaskoe 2012: tutkittiin kemikaalin soveltuvuutta
- ❑ Koekalastuksia
- ❑ Jäälinjärvi-seminaari:
Suomen johtavat järviasiantuntijat

Tutkimuksia 2013:

kiintoainetta kertyy, liuenneet ravinteet kuluvat järvessä

Euroopan unioni
Euroopan aluekehityssrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

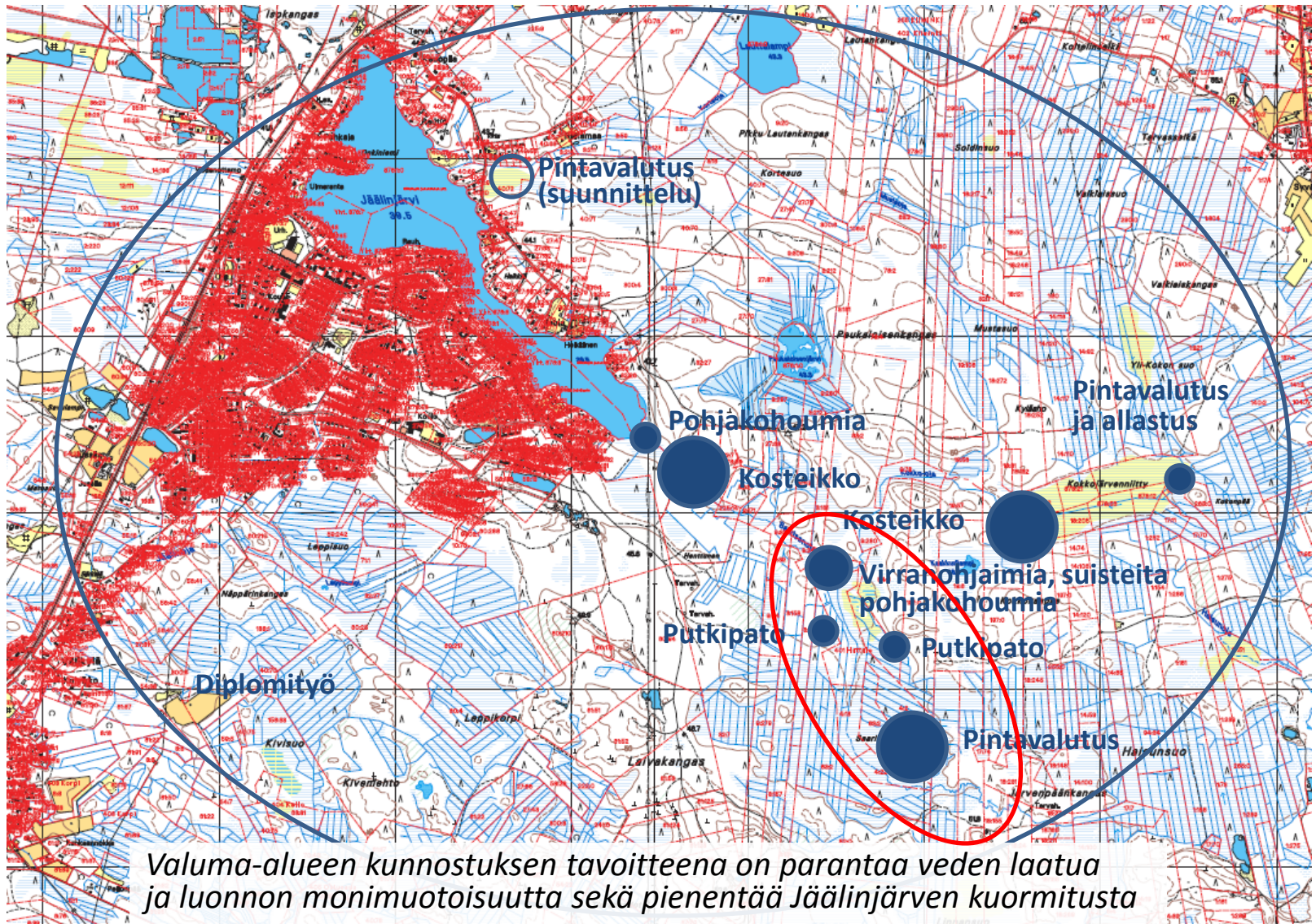
Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Vain kolme tavoitetta:

- 1) Vähentää kiintoaineen kulkeutumista järveen
=> pintavalutus, putkipadot, kosteikot
- 2) Pienentää järven ravinnekuormaa
=> jätevesien viemäröinti
pihojen lannoituksen minimointi
kosteikot
- 3) Kunnostaa järveä
=> hoitokalastus
muut kunnostustoimet ???

Valuma-alueen kunnostussuunnitelma

Euroopan unioni

Euroopan aluekehitysrahasto

EU:lta

2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälin
vesienhoitoyhdistys ry

Pato ja suisteet levittävät veden rantatasanteelle

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

El
yn

Rautasaostumaa laskeutuu

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

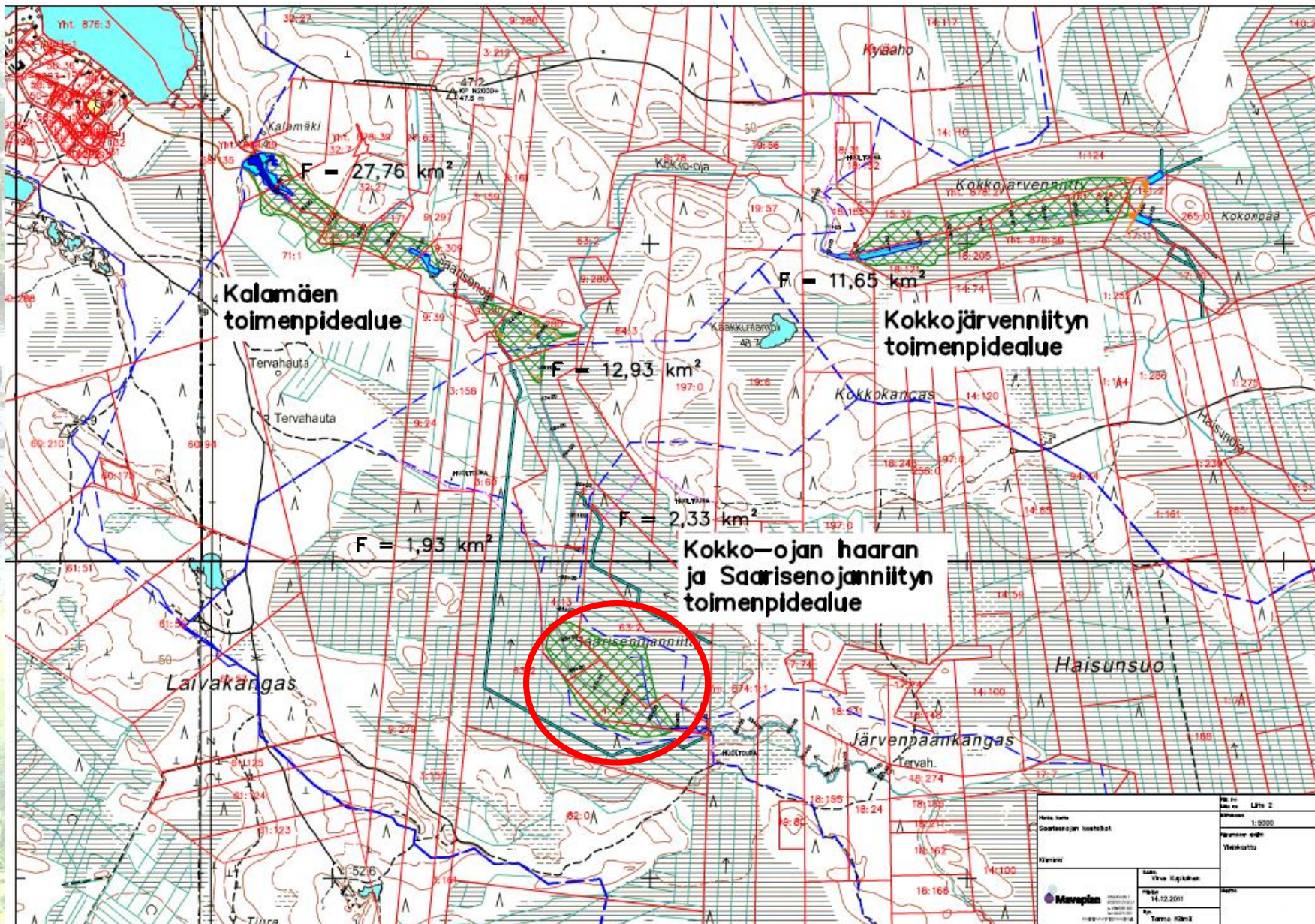
Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälin
vesienhoitoyhdistys ry

Saarisenojanniitty on tehokas

Saarisenojanniityn lintuvesi- ja laskeutusallas

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälin
vesienhoitoyhdistys ry

Vesi virtaa vaikka ei näy...

Euroopan unioni
Euroopan aluekehityssrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälin
vesienhoitoyhdistys ry

...kunnes yht'äkkiä alkaa näkyä

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Ja niinpä meillä on puro...

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälin
vesienhoitoyhdistys ry

... jossa virtaa
puhdasta vettä

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

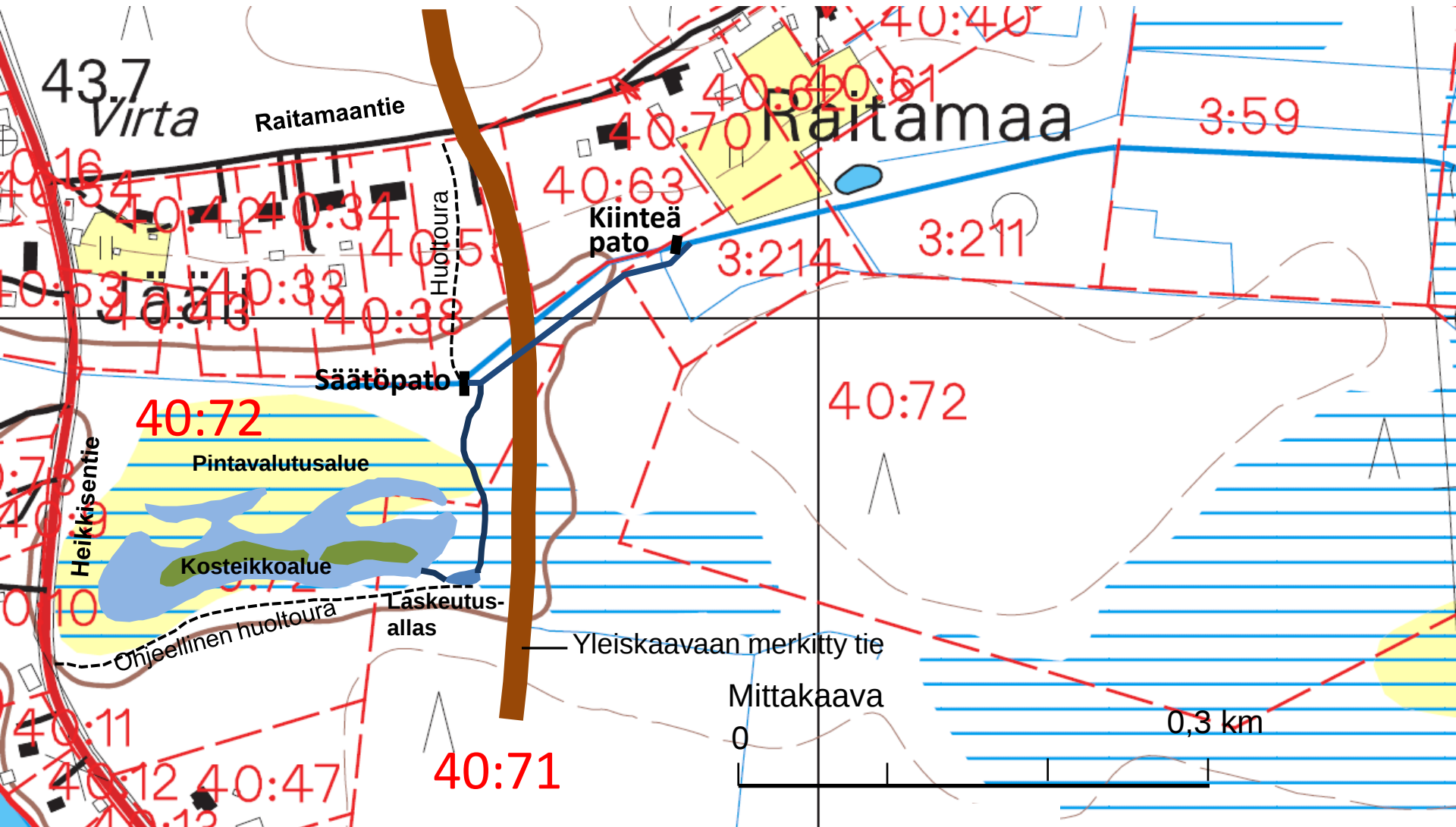
Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

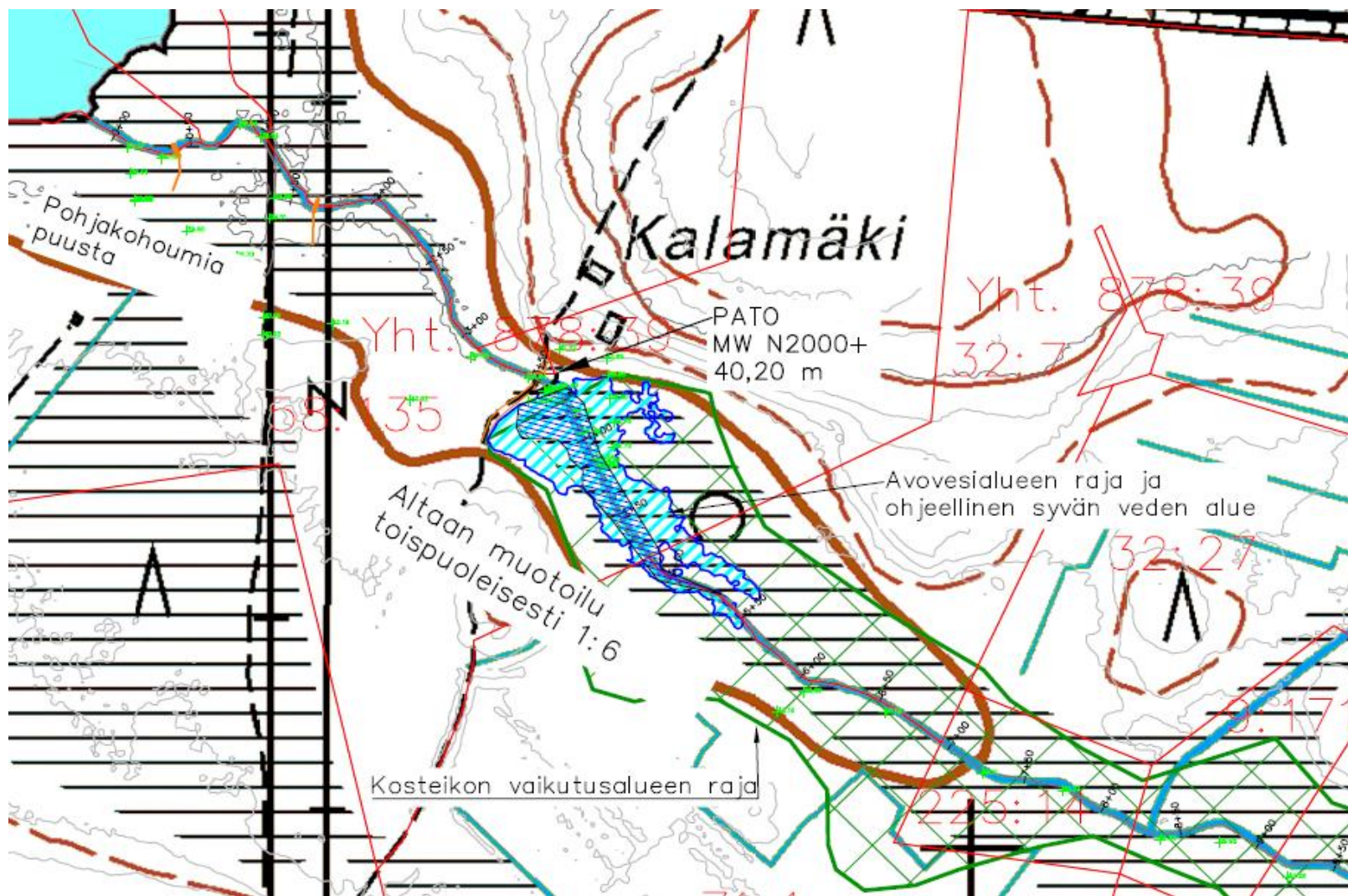
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Korteojan lintuvesi ja pintavalutus

Kalamäki: AVI:n lupapäätös 16.10.2013, rahoitus auki

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa

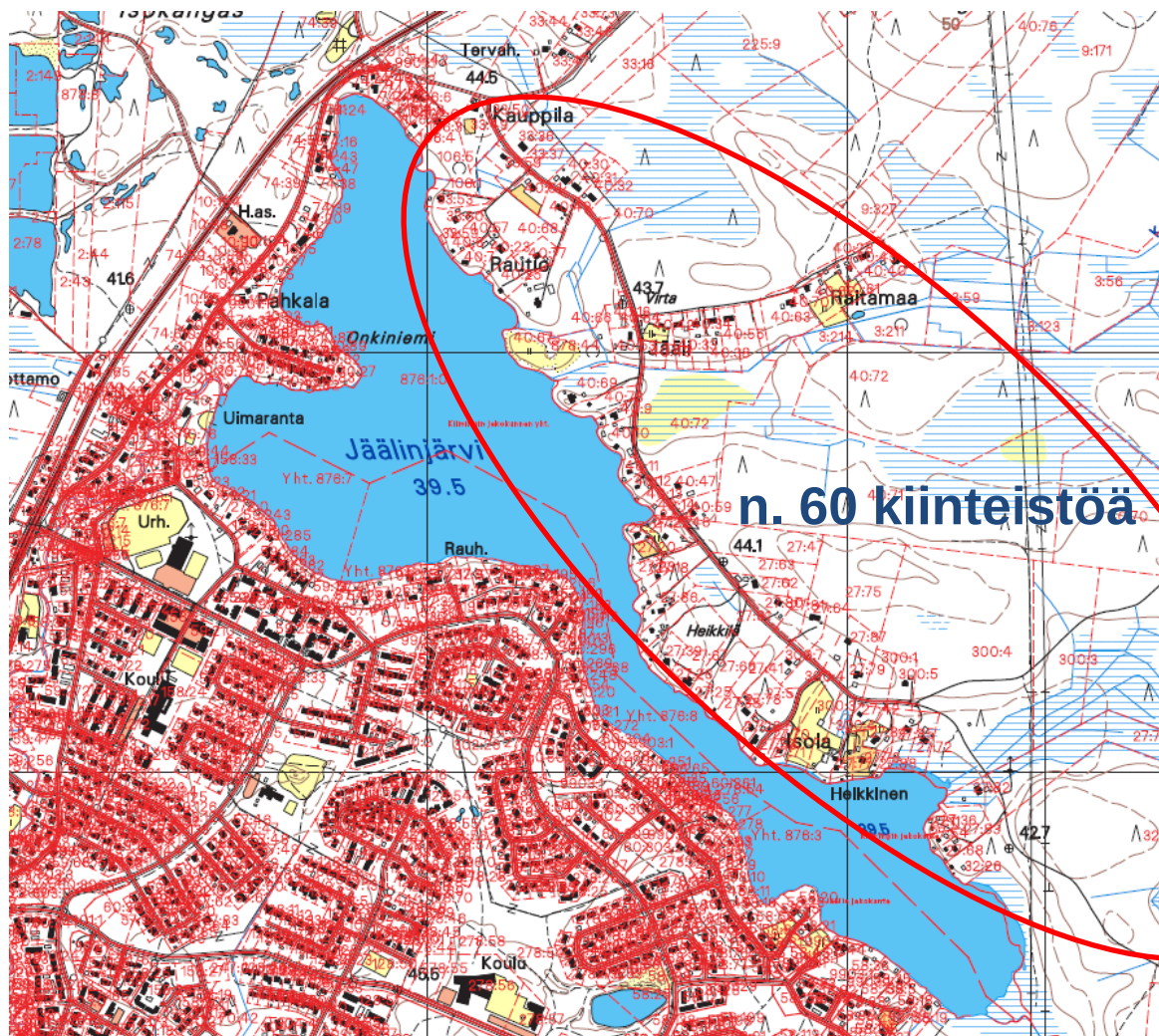
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Viemäri puuttuu

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälin
vesienhoitoyhdistys ry

Vesistö on arvokkain ympäristömme. Pidetään siitä huolta.

- ☐ Säilytä suojavyöhyke
- ☐ Lannoita harkiten
- ☐ Kalasta
- ☐ Huolehdi jätevesistä
- ☐ Hoida maisemaa

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Hoitokalastus on tehokkainta järvenhoitoa

Euroopan unioni
Euroopan aluekehityssrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

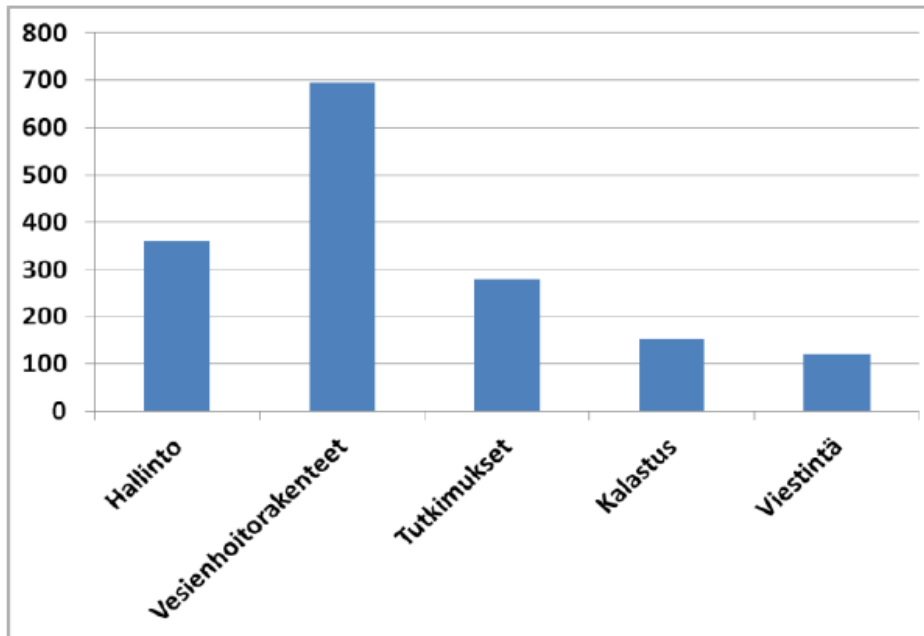

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Resursseja kohtuudella, talkoot tärkeitä

Talkootunnit 2012

Yht. 1600 tuntia
35 henkilöä

Euroopan unioni
Euroopan aluekehityssrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Yksityinen rahoitus kunnossa

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoito-yhdistys ry

Tunnettuus edistää toimintaa

www.kiiminginjaalinvedet.net 11 512 käyntiä

- 14 mediajuttua (Kaleva, Rantapohja, YLE, Kiiminki-lehti)
- 5 jäsentiedotetta
- sähköposti-infoa jäsenille
- esite: postilaatikkojakelu (2000 kpl)
- 3 yleisötilaisuutta
- Kiiminki-päivät
- esittelyjä yhdistyksille, järjestöille etc.
- kutsutilaisuuksia maanomistajille ja asukkaille
- arvottamistutkimuksen kyselylomake: paljon tietoa
- kuntatiedote
- Oulun Päivät
- päättäjätapaamisia
- Vesistökunnostusverkoston seminaari

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Vesienhoitoyhdistys luomassa valtakunnallista mallia

Kiimingin-Jäälän vesienhoitoyhdistys on saanut ELY-keskukselta 50 000 euroa omatoimisen vesistökunnostuksen toimintamallin kehittämiseen. Vuonna 2011 perustettu yhdistys on pannut tuulemaan, rakentanut muun muassa kosteikkoja, suisteita, pyytänyt roskakalaa ja tehnyt arvottamistutkimuksen asukkaille. Jäälinojan vesistöä on tutkittu monipuolisesti ja sen tilasta sekä kunnostusmahdollisuuksista on valmistunut diplomityö.

» Teea Tunturi
» Jääli

Nyt saatu avustus on myönnetty hankkeelle, jossa tuotetaan kokemuksiin perustuva internet-sovellus toimintamallista, jolla vesialueiden käyttäjät voivat omatoimisesti vähentää vesiympäristön ongelmia.

– Tarkoituksena on luoda

malli yleiseen käyttöön valtakunnalliselle tasolle. Pyrkimys on saada aikaan käsikirja, joka tukee kustannustehokasta ja kokonaisvaltaista sekä valuma-aluelähtöistä työskentelyä, yhdistyksen sihteeri **Birger Ylisaukko-oja** kertoo.

Kokkojärvenniityn yläosan valutusalueen ja Korteojan lintuvesikosteikon

rakentaminen ovat testikohteet, joiden avulla valmistuvan mallin toimivuus varmistetaan.

Jäälinojan valuma-alueen vesienhoito on valtakunnallisesti hyvin poikkeuksellista, sillä siinä ei keskitytä ainoastaan järven kunnostamiseen, vaan valuma-alueella hoidetaan kokonaisuutena.

– Hanke on herättänyt laajaa kiinnostusta tutkijapiireissä, ja olemme saaneet monilta tahoilta kannustusta jatkaa työtämme. Elokuun puolivälissä esittelemme toimintaamme valtakunnallisilla vesistökunnostuspäivillä Lahdessa, Ylisaukko-oja kertoo.

– Tarkoitus on dokumen-

toida kokemukset yleisesti sovellettavaksi toimintamalliksi, yksityiskohtaiseksi sähköiseksi käsikirjaksi, jossa kohta kohalta käsitellään vesistön kunnostusprosessia. Tuomme esiin onnistumiset ja epäonnistumiset, joita olemme kohdanneet.

Liikkeelle mallissa lähdetään muun muassa yhdistyksen perustamisesta ja ongelmien tunnistuksesta ja päädytään tutkimusten ja toteutusten kautta seurantaan ja ylläpitoon sekä kunnostushankkeen hyötyjen arviointiin.

Testihankkeiden varsinainen rakentaminen päästään aloittamaan ensi talvena. Suunnitelman mu-

kaan ne valmistuvat hutiluussa 2014, ja projektin on määrä valmistua marraskuuhun 2014 mennessä.

Asiantuntijuus ja vuoropuhelu

Ylisaukko-ojan mukaan laaja asiantuntijuus, vahva sitoutuminen ja hyvin toimiva vuorovaikutus ovat avainasemassa onnistuneelle työlle.

– Esimerkiksi ilman toimivaa vuoropuhelua maanomistajien kanssa kunnostustoimia on mahdoton tehdä. Suunnitelmallisuus ja vanha asiantuntijuus puolestaan takaavat työn jatkuvuuden.

– Olemme kehittäneet

toimintamallin, jossa alueen toimija ottaa vastuun kunnostuksesta, toimii yhteistyössä tutkijoiden ja viranomaisien kanssa varmistakseen parhaan asiantuntemuksen, harjoittaa viestintää ja vuorovaikutusta eri intressitahojen kanssa huolehtiakseen hankkeiden hyväksyttävyydestä ja pyrkii kumpuansuhteeseen kunnan kanssa parantaakseen toimintaedellytyksiä, Ylisaukko-oja kuvailee.

Kiimingin-Jäälän vesienhoitoyhdistyksellä on edessään melkoinen hallinnollinen työ, mutta myös suota, kuokkaa ja jussia on luvassa ennen kuin monisatavuinen malli on luettavana.

Omatoimisen vesistökunnostuksen toimintamalli

Tavoite:

tuottaa toimijälähtöisesti kokemuksiin perustuva toimintamalli vesistön kokonaisvaltaiseen kunnostukseen, erityisesti rautasaostuman vähentämiseen

Tehtävät:

1. Toimintamalli internet-versiona
2. Testikohteet toteutettuna
 - Korteojan vesilintu- pintavalutusalue
 - Kokkojärvenniityn yläpään pintavalutus
3. Vaikuttavuuden arviointi
4. Haastattelututkimukset hyödynnettävyydestä

Euroopan unioni
Euroopan aluekehityssrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälin
vesienhoitoyhdistys ry

Mitä vesistölle kuuluu?

Ei vielä tutkimustietoa, mutta yhdensuuntaisia kokemuksia:

- limalevää vähemmän
- pintavalutus toimii
- laskeutusaltaat (pienet) täynnä

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry

Tarvitaan: Paljon asiantuntemusta, laajaa yhteistyötä, vahvaa sitoutumista...

- ☐ **Tutkimus =>**
riittävä tietopohja
- ☐ **Yhteistyö -> tutkijat, viranomaiset =>**
paras asiantuntemus
- ☐ **Viestintä ja vuorovaikutus =>**
hyväksyttävyys
- ☐ **Kumppanuus -> kunta =>**
Vastuu paikallisilla, kunta tukee
- ☐ **Resurssit**
Talkoita, talkoita, talkoita...
Rahat ???

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälin
vesienhoitoyhdistys ry

Kiitos!

www.kiiminginjaalinvedet.net

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiimingin – Jäälän
vesienhoitoyhdistys ry